2nd edition

¶ Valasci Ferdinãdi vtriusq iuris cõsulti Illustrissimi regis Portugallie oratoris ad Innocentiũ·viij. pontificẽ maximũ de obedientia Oratio·

Et si nõ sim nescius pr̃ Beatissime:pontifex maxie:oui/um xp̃i Iesu pastor:beati Petri dignissime successor et dei nr̃i generalis vicarie:quãta doctrina:ꝛ quãtis laudibꝰ pre stare debeat is qui corã cõspectu vr̃e btitudinis ꝛ pstantissimo rũ hoꝝ patrũ verba facturus aut oronem habiturꝰ sit· Et si me quoq nõ lateat q̃ grandẽ puinciam ꝛ q̃ impar humeris meis munꝰ celebrandũ susceperiz:qui ꝛ dicẽdi ꝯsuetudine eloquẽtie copia ingenij acumine:ꝛ omni prsus doctrina destitutus sum Cũ preterea loci dignissimi ac ornatissimi amplitudinẽ ꝛ maie statẽ intueor:qui non nisi a peritissimis ꝛ grauissimis viris oc cupari solet:cũ deniq tremendũ ꝛ gloriosuz vr̃e beatitudinis:ꝛ sacri huius senatus cõspectũ:ꝛ rei de qua agendũ est magnitu dinẽ ꝛ splendorẽ hinc ꝯsidero· Inde serenissimi ac illustrissimi principis Iohãnis secũdi regis Portugallie ꝛ Algarbioꝝ citra ꝛ vltra mare in Aphrica ꝛ dñi Guinee:vr̃e btitudinis obsequẽ tissimi filij:qui nos ad eandẽ sanctitatẽ legatos misit in hanc sanctã ꝛ aplicã sedẽ deuotionẽ fidẽ ꝛ obseruantiã. Insolens p/ fecto ꝛ velut amens ꝛ temerariꝰ horreo totus:fractus ꝛ enerua tus tota mente ac artubus cõtremisco totus:ꝛ vox faucibꝰ he/ ret:ꝛ dicere cũ Hieremia cogor· A·a·a·dñe deus ecce nescio lo/ qui q: puer ego sum· Quippe ad declarandã xp̃iane religionis signifero:qui cũ vices dei in terris gerat nõ dedignar̃ sese ser/ uũ seruoꝝ dei appellare:tãti regis deuotõz ꝛ obediẽtiã:ꝛ ad tã te legatõis munus absoluendũ ex litteratoꝝ Lusitanoꝝ corona erat quispiã alius accõmodatior me: quẽ nulla eruditõis orna menta illustrãt:nec huiꝰ doctrine studia decorãt:a quibꝰ quan tũ absum:tantũ ab hoc dicẽdi munere me abesse fateor:Parere tñ ꝛ iussa capessere illustrissimi regis:qui onus iniunxit fas fu it:Cui nõ obsequi ꝛ nõ obedire scelus ꝛ nefas fuisset· Ferat igi

tur quo aio vr̃a beatitudo pro sua sapiẽtia equitate et solita in oẽs clemẽtia: audire ieiunã hanc exilẽ ⁊ obscurã o:onem: nullis salibus cõditã: nulla sniaꝝ grauitate magnificã: nulla verborũ vi ac pondere luculentã ⁊ expolitã. ¶De obediẽtia igit̃ beatissime pr̃: ad quã vr̃e btitudini p̃stantiã de vltimis vlterioris hispanie finib⁹: longo terrestri itinere fracti: deuotione tñ et animis integri: ab illustrissimo Johãne secũdo Portugallensium optio rege missi sumus. Anteq̃ꝫ dicã: vr̃am sanctitatẽ supplex venerãter o:o: pauca prius de p̃claris Lusitanie dom⁹ meritis: ⁊ de virtute ac religiõe dicti regis summatiꝫ audiat: quo eius in catholicã fidẽ amor: ⁊ in hanc sanctã et ap̃licaꝫ ecclesiaꝫ obseruãtia: magis magisq̃ꝫ in aperto sit. Cũ olim btissime pr̃ ꝓditione Juliani comitis vrbi Septe in aphrica: q̃ supra Traiectũ eminet p̃positi: ⁊ Roderici vtriusq̃ꝫ tũc hiberie regis Gothoꝝ vltimi culpa ac inertia hostes xp̃iane religionis acerbissimi: oẽm ferme hispaniã armis occupassent: ⁊ annis plurimis fedo ⁊ tetro seruitutis iugo submisissent. Alfonsus prim⁹ Portugallensiũ princeps: nõ sine diuino numine in ea natus ẽ etate. Js tunc minori totius Lusitanie ꝓuincie solũ p̃erat: que inter duriũ ⁊ miniũ sceleri ⁊ infelici gleba ea tẽpestate ꝓtendebatur. Portugalliã a colle Agaie portu in faucibus Durij site vocauere: que postmodũ toti etiaꝫ regno nomẽ indidit. Sꝫ vir diuini animi ⁊ cõsilij plurimas a mauris occupatas vrbes aggressus: varijsq̃ꝫ ⁊ incredibilib⁹ victorijs potit⁹ parti vi: parti astu expugnat: in q̃bus inter Duriũ ⁊ tagũ leria sanetrena ⁊ nobilissima oĩm Olisippo ciuiũ Romanoꝝ quõdã municipiũ: cũ innumeris pene alijs munitissimis arcib⁹ ⁊ oppidis: quib⁹ nõ cõtẽtus traiecto tago regionẽ totã intra illũ ⁊ annã flumẽ porrectã nõ minus vbertate soli q̃ꝫ viris ⁊ armis felicẽ: cum ebora regia magnifica ⁊ veteris latij gloriosa vrbe ⁊ armis ꝑdomuit: et victorijs illustrauit. plerasq̃ꝫ nõ sine xp̃i Jesu clarissimo auxilio: ⁊ noto oĩbus miraculo ꝯsecutus est. Ciꝫimbrã ac palmelã duo vl̃ situ vl̃ operibus inexpugnabilia oppida ab infideliũ manibus

eripuit: ꝛ in suã potestatẽ redegit. Et cũ paucis admodũ equi/
tibus mauroꝝ infinita millia fudit fugauitq̃. Et rursuȝ apud
Curiquias cãpos apud eũ locũ quẽ capita regũ vulgus nũc ap
pellat: exigua ꝛ parua manu: cũ quinq̃ potẽtissimis regibus vi
ctor certauit: in q̃ pugna egregie plus q̃ forte pugnando dece/
bat: quinq̃ illius sinistre aptata scuta barbaroꝝ tela in ea intor
ta pfregere. Ex qua singulari ꝛ inclita victoria Lusitanoꝝ regũ
signa et arma scutis quinq̃: quinoꝝ denarioꝝ numero sparsis
distinxit: cũ ad eam tempestatẽ vnũ tantũ ꝛ id totũ nũmis pas/
sim resparsum fuisse satis cõstet. Quinq̃ igit̃ scuta in sanctissi/
me crucis figurã locata: ꝛ quini denarij siliter ad modũ crucis
aspersi: quid aliud nobis indicãt: nisi triginta argẽteos preciũ
sanguinis xp̃i Jesu: quibus ab ĩmanissimo Juda iudeis tradi/
tus fuit. Js antequã signum militibus daret: flexis ad terram
genibus orans: saluatorem in cruce pendentem conspexit. Fu/
it regij animi ea fiducia: ea cordi insculpta fides: vt tam stupẽ/
do miraculo non territus: hec addere verba ausus sit. Nõ opor
tere sese christũ Jesum homini firmissime credenti ostendere:
hereticis ꝛ ab eius fide aberrãtibus: et auersis illiusmodi ostẽ/
to opus esse. Quibus rebus et pluribus alijs: quas breuitatis
causa pretereo: hac luce apertius vestra btitudo intelliget: qua
animi constantia: quo virtutis ardore: quibus artibus: quibus
gradibus et successibus ad culmen regium ascenderit: ꝛ angu
sta regni primordia vir tam religiosus: tam fortis: et tam pius:
a deterrimo seruitutis iugo liberauerit Regnum et auxerit: et
quam merito regium nomẽ auxiliante populo: et adiutrice hac
hac sancta Romana ecclesia clarissimo nutu: et eterne maiesta/
tis optimo auspicio: sibi iure optimo acceperit: ꝛ posteris in fu
tuꝝ reliquerit hoc ceteris pncipibus felicior: qm multi pplorũ
fauore: nõnulli armatoꝝ satellitũ metu. pauci vero quos equus
amauit iupiter: qui vera virtutis via ad regios titulos aspira/
uerint. Quo mihi minus admirabile videri solet: si tali tãto et

tam forti auctore partũ regnũ eius gloriosa ꝓgenies eisdẽ arti bus auxerit. Nam eius successores ea Lusitanie parte: q̃ a Sto- tetriõe montiũ iugis: a meridie occeano: ab oriẽte amne fluuij hostio: ab occidẽte sacro ꝓmontorio cõtinet᷑: quã Algarbij Re- gnũ punica etiã nunc lingua vulgus appellat: Mauros multis ac munitissimis vrbib⁹ expugnatis breui pepulerũt: ꝙ ita vni- uersa Lusitania recuperata: hostes xp̄iano noĩ infestissimos vi ctos fugatosq̃ in aphricã: vnde vtrãq̃ hispaniã dñaturi tra- iecerãt. Pauci admodũ Lusitanoꝝ reges reiecerũt: qḋ vtinã pa ri studio ⁊ cõtentione a reliquis hispaniaꝝ principibus factũ fuisset: vt minus etate nr̄a negocij ⁊ laboris apelendo ab hispa nia hoste superesset. Sed parũ inclitis Lusitanie regibus pro animi ac virtut⁹ magnitudine visum est sua recuperare: nisi eti am aliena scrutarent᷑: tam ⁊ si alienũ nihil vnq̃ arbitrati sunt: qḋ vel ad defensionẽ: vel ad ꝓpagationẽ xp̄iane religionis ptĩ- net. Alfonsus quartus inuadẽtibus iterũ Aphricanis regibus hispaniã quibus rex Belamerim: cũ infinita pene procerũ ⁊ mi litũ multitudine preerat artissimo traiectu graditani freti co- pias validissimas ab vrbe Septa ad Gibaltaris portũ transue hẽtibus ⁊ iam Tarifam hispanie oppidũ obsidẽtibus: ab Alfon so itẽ Castelle rege sexto eius genero in auxiliũ extremi crimĩs accitus: cũ firmissimo exercitu ꝓpere celeriq̃ in Beticã ꝯtẽdit: vbi cõi cõsilio: cõi periculo tantã extrũ molẽ aggressi apud Sa- latũ fluuiũ: qui in fretũ ipsum ꝓprie oppidũ influit: vnico p̄lio quadraginta ⁊ quinquaginta mauroꝝ milia occiderũt: Ac ita periture denuo hispanie succurrẽtes pestẽ illã nefariã a xp̄ia- ni ppl̄i ceruicibus ꝓpulsarũt. Nõ cõmemoro bella plurima cum finitimis gesta: nec victorias clarissimas pro patrie ⁊ regni li- bertate tutãda partas. Nõ enĩ laudare Lusitanie reges: sʒ sum matim eoꝝ merita ⁊ officia in xp̄ianã fidem: ⁊ in hanc sacrosan ctã sedẽ recensere institui. Quippe ⁊ virtute ⁊ gloria rerũ gesta rũ inter se oẽs pares sunt. Ob eãq̃ iam ad illud inclitũ et orbi vniuerso monitissimũ Johãnis p̄mi ꝓaui Johãnis fidelissimi

vr̃e beatitudinis filij facinus egregiũ trãseo: qui a ꝓpulsando ad inferendũ aphrice bellũ: tanq̃ Scipio alter animũ trãstulit Quippe euaginato eã maxima classe occeano p Gaditani freti hostia igressus: vrbẽ illã Septã situ portuq; edificijs munimẽ tis haud minus q̃ magnitudine ⁊ opulẽtia clarã obsedit et vi cepit. Qua in xp̃ianoꝝ ptãtem redacta virus omne punice seui tie velut atrico venenosissimi serpẽtis capite ita oĩno pdomuit ⁊ extinxit: vt qui antea de Hiberie finibus occupãdis cõtinue agitabãt: de suis iam tutãdis solliciti redderent̃. Euenitq; vt cedes fuga incendiũ ⁊ vastitas: ceteręq; belloꝝ pestes in aphri cã: imperatoꝝ nostroꝝ solertia trãslate sensum illis ĩmanissi mis feris a ꝓsequẽdo hispaniẽse bellũ auerterẽt. Sz nõ defuere tãte rerũ oportunitati: reliqui Lusitanoꝝ reges ei⁹ successores quinĩmo Eduardus Johãnis cõmemorati filius: et Johannis nr̃i auus paterne glorie emulus: tã ⁊ si quĩquẽniũ regnãdo nõ explicuerit: nõ putauit sese intra Lusitani regni limites hone ste cõtinere posse: nisi pro xp̃iana religiõe ampliãda facin⁹ di gnũ aliqđ ederet. Eoq; aĩo non Septã modo viriliter tutari ꝯ barbaroꝝ impetus conat⁹ est: verũetiã Tingim antiquissima ⁊ munitissima vrbẽ legata Hẽrico ⁊ Ferdinãdo fratrib⁹ exercitu obsedione est adoratus: q̃ incredibili pene mauroꝝ multitudĩe subsidio occurrẽte ⁊ Ferdinãdo regio fratre ex ducib⁹ altero vi ro ꝓculdubio sanctissimo sese pro volũtario obside: ĩmo sacrifi cio ⁊ victima offerente: soluta tandẽ infeliciter fuit. Et eo ita ĩ barbaroꝝ ptãtem dato his cõditionib⁹ vt nõ alio q̃ tradende vrbis Septe p̃cio redimeret̃. Mauri rursus emẽtita fide obses sa iaz nr̃oꝝ castra die noctuq; aggressi nõ prius oppugnare de sistũt q̃ Hẽricus dux alter regius. Itẽ frater vir belli ⁊ pacis ar tibus insignis trãslatis sensiz munimẽtis ⁊ castris ad littus a quo toto per quã magne vrbis spacio aberat castrametatus est Atq; inde se cũ exercitu in naues recepit: vt vr̃a btĩtudo intelli gat p̃ter laborẽ impẽsam ⁊ ꝯtinua militũ ac ducũ pericula cala mitates ipsas in hoc tam glorioso pro fide catholica bello in re

gia domo ꝛ in sanguine ipso nõ defuisse· Dicerem multa pater beatissime de Alfonso clarissimo rege·v·Eduardi filio ꝛ patre huius sacratissimi thronus deuotissimi filij Johãnis:qui supe rioribus diebus nature cõcessit:nisi videret vestre beatitudi/ni ꝛ sacro huic venerãdo cetui:ꝙ descendimus e Lusitania lau daturi Lusitanos reges ꝛ regna ꝛ nõ prestaturi eidẽ deuotam obedientiã· Jn summa tñ rerũ ab eo gestaꝝ ex vberãtia faciam quod crispus Salustius de Carthagine faciendũ censuit si hoc vnũ non tacuero:ter diuersis tẽporibus cũ maxima ꝛ instructis sima classe in Aphricam traiecit·Ter exercitũ paratissimum in importuoso ꝛ hostili littore exposuit· Tres inexpugnabiles pe ne vrbes vi ꝛ armis cepit:quod nescio an alicui vnꝗ Romano rum ducum:aut priscorũ regum cõtigerit. Mihi certe diutius mecum volutanti nemo ne ex veteribus quidem occurrit· Hijs autẽ victorijs cum tutũ athelanticũ fretuꝫ ꝛ partem interioris mauritanie subegisset·Cum terras et maria ditioni sue parere coegisset:cum continentem assiduis excursionibus:ꝛ maria ac portus classibus infestasset:ita penitus maurorũ vires ꝛ poten tiam attriuit:vt Granate regnum in Betice visceribus a chri/sti inimicis occupatum:quod occulto dei misterio ad grauius aliquod iudiciũ reseruatum esse mortalibus videbatur ꝛ mihi semper videbit̃· Jam nunc campi ꝛ eius oppida vi ꝛ armis oc/cupari omnino a christianis posse appareat· Non desunt bea/tissime pater quã plura alia eius in christi Jesu fidem: et Ro/manã ecclesiam merita:que si sigillatim recensere velim: longi us ꝙ par esset progrederer·Sed duo tantum ꝙ breuissime per stringam. Primũ quod eo regnãte Henrici patrui eius de quo supra meminimus industria cepta nauigari Ethiopia est· Al/terum vero sit quod eodem tempore in occeano Athlantico de/cem insule vix ipsis orbis descriptoribus cognite: a nostris in/uente sunt:ꝛ in omnes Lusitanie colonie deducte. Jn quibus iam mira incolaꝝ frequentia habitatis xpiana fides haud mi/nore ceremonia quã inter nos colitur. Jta vt mihi vere Alfon/

sus rex gloriosus: ad christianā religionem sacratissimā colen/
dam non contentus maiorū suorum finibus videatur: nisi eti/
am nouas prouincias: noua regna: nouas insulas: et quasi no/
uos ꝛ incognitos orbes christi nomini ꝛ Romane ecclesie: ꝛ vo
bis tandem pater beatissime ꝛ successoribus vestris in posterū
addiceret. ¶ Cursim res maximas ꝛ incredibilia merita superi
orum regum pertrāsio: et infinita pene tacitus obmitto. Ut ad
ipsius Johannis secundi: qui nunc diuino cōsilio in Lusitania
regnat preclara in christianā rempublicam: ꝛ in apostolicam se
dem officia descendam: qui vir pubere etate in Aphricam cum
Alfonso patre traijciens: in Arzille magni ꝛ egregij oppidi ob/
sidione: nō militaribus tantum: sed imperatorijs etiam mune/
ribus functus christo Jesu et eius sanctissime fidei sese deuo/
uit: vbi militaria ornamenta: que merito a patre assumpsit per
eum decorata sunt. Et cum Hydruntum Thurci acerrimi chri
stiane religionis hostes superioribus annis occupassent: ꝛ eius
calamitas ruinam vrbi: immo toti Italie indicaret. Surrexit
enim aliquis beatissime pater ex christianis principibus quos
nondum metus inuasisset: rogante sepius ꝛ efflagitanti Sixto
quarto: qui ecclesie dei ea tempestate preerat antecessore vestro
dignissimo: nisi vnicus Lusitanie rex Alfonsus: qui opem fer/
re ecclesie dei semper cōsueuit: et signo crucis iam dudum pa/
rante se ad bellum contra Thurcos Calixto tertio antecessore
vestro se armauit: qui se ducem xpiane classis Sixto offerebat:
si facinus dignū aliquod pro amplianda christiane religionis
libertate: Aut pro vindicanda christo nostro illata iniuria ag/
gredi vellet. Testis est Reuerendissimus cardinalis Portugal
lensis qui adest: ꝛ ego cuius manu littere id cōtinentes exara/
ti fuere: quod officiorū genus inter merita Johannis regis cla
rissimi cōmemorandū imprimis censeo: cum nemo sit qui igno
ret dictis temporibus Johannē vnicum filium nō successorem
modo: verūetiam participem gubernandi regni ꝛ rerum omni
um fuisse. Non recensebo qua impensa: qua diligentia: ꝛ ꝙ dif

ficili tempore bellum illud mauritanicũ semper gesserit et mo/
do administret:sed ad illud preclarissimũ eius in christi fidem
et in omnes:qui hoc nomen profitent̃ initium me cõuertam q̄
Ethiopiam illam patris temporibus inuentã ea solertia inue/
stigauerit:vt regno Portugallie eius quadriennio mensib⁹ tri
bus ꝛ diebus tredecim:plura in ea re beneficia xp̃iano populo
contulerit:quam annis duobus et quadraginta proximis: qui
bus nauigari illud mare cepit collata sint· Inter medios enim
Ethiopes vltra equinoctialẽ plagam in proximo aurifodinis
littore castellũ munitissimum: antemuralibus et propugnacu
lis vallo et fossa septum :maximo labore ꝛ impensa calce ꝛ qua
drato lapide ꝛ Lusitania nauibus importato construxit·Quo
tam sanctum:tam certum:tam magnũ cum illis gentibus com
mercium instituit:vt saluatoris nomen nunq̃ȝ: ne fama quidẽ
in ea auditum:ita nunc hominũ nostrorũ frequentia in popu
lorũ illorum auribus increbuerit:vt fera iam et barbara gens:
luxui ꝛ ignauie dedita:caritatis expers ꝛ pecudum more viuẽ
tes nitescere religione incipiant· Ditatur preterea xp̃ianus po
pulus nõ solum inaudita auri ꝛ preciosarum mertiũ inde alla
tarum multitudine: verumetiam omnia numidaruȝ penarum
maurusiorũ ceterarumq̄ȝ gentium nomini xp̃iano infensarum
cõmercia cum Ethiopibus habita cessauere·vnde magnũ pon
dus magnaq̄ȝ vis auri ex cõmutatione mercium terrestri itine
re importata:Aphricã omnem aduersus xp̃ianos armare ꝛ mu
nire solebat· Accedit tandem hijs omnibus haud dubia spes
Arabici sinus perscrutandi:vbi Asiam incolentium regna ꝛ na
tiones vix apud nos obscurissima fama cognite sanctissimam
Saluatoris fidem religiosissime colunt: a quibus iam si modo
vera probatissimi Geographi tradunt: paucorũ dierum itine
re Lusitanorũ nauigatio abest· Quippe cum emerso iaȝ multo
maximo Aphrice ambitu prope Prassum ꝓmontoriũ vnde Ara
bicus incipit sinus:superiori anno nr̃i appulerũt flumina litto
ra portusq̄ȝ oẽs perscrutati que ab Ulisippone supra quĩquies ꝛ

quadragies cẽtena passuũ millia certissima maris terrarꝫ ac si/
derũ obseruatione numerant̃:qua regione explorata videre iã
videor quot quãtiqꝫ ⁊ fortunarꝫ ⁊ cultus ⁊ glorie cumuli: tũ po
pulo omni xp̃iano:tũ maxime vobis pr̃ btissime ⁊ successoribus
vr̃is ac huic sedi Petri sacratissime accedẽt· Ea vero oĩa regis
vnius industria tã breui tp̃e excogitata ⁊ administrata· Quis
nõ iure mereṫ:p̃sertim cũ maiora ꝓculdubio sint q̃ꝫ vt a mult
⁊ maximis principibus diuturnis tp̃ibus ⁊ varijs etatibus aut
soleãt aut posse fieri videanṫ· Pretereo cõsulto multas admirã
das incliti animi ⁊ corpis dotes:ꝓceritatẽ: formã insignẽ: ani
mi magnitudinẽ:liberalitatẽ:integerrimã vitã:moderationẽ:
fidẽ:constantiã. In re militari virtutẽ:in administrãdo regno
iusticiã:⁊ in omĩ genere prudentiã:in deũ religionẽ:in regnuꝫ
⁊ in subditos pietatẽ·Pretereo virtutis ⁊ industrie laudes:pre
tereo glorie ⁊ victoriarꝫ monimẽta:p̃tereo quo astu:quo cõsilio
qua prudẽtia:qua animi fortitudĩe ꝓpalatas: diuino nutu du
orũ ducũ factiões dissimulat:⁊ factiosos castigat·Que aũt bea
tissime pr̃ attigi nõ aliã ob rẽ dicta a vr̃a btĩtudine accipi velĩ
quã vt sciat ꝙ et si oẽs xp̃iani reges aut p̃ncipes cari btĩtudini
vr̃e:⁊ huic sacro senatui merito sint:nemo erit profecto qui vel
suapte virtute vel maiorꝫ suorꝫ meritis carior esse vno Johãne
inclito Lusitanorꝫ rege iure optĩo debeat·Quippe cũ ea sit vel
eius vel ꝓgenitorꝫ suorꝫ rerũ gestarꝫ gloria:pro xp̃i Jesu fide:at
qꝫ eã in hanc sanctã ⁊ ap̃lĩcã sedem obseruãtia:vt equari: et id
quidẽ vix possit:vinci certe nõ possit· ¶ Jam multis moror be/
atissime pastor:plura forte dixi quã loco ⁊ tp̃i expediãt: stoma/
chabiṫ iam·v·s·alienas audire laudes: p̃cipue cũ de vr̃is p̃cla/
ris decãtandis magnus sit cumulus ⁊ splendor ⁊ latissimus di
cendorꝫ cãpus ⁊ copia·Sed cũ apud·v·b·oronẽꝫ habeo quã ad/
mirari potius quã laudari p̃stabit·Quippe indignus sum qui
vr̃as amplissimas laudes ꝓpalare sciam:⁊ breui oĩone cõplecti
cũ crispo Salustio cẽsui sanctius oĩno silere q̃ꝫ de v.b·pauca lo/
qui:quare regis mandata iam aggrediar·Nullus vnq̃ꝫ gratior

nũcius cõtingere potius inclito Johãni Lusitanoꝝ regi:q̃ cũ dea nuptia ad eũ fama tulit:hanc salutarẽ ꝛ pene diuinã creationẽ vestrã et.v.b.euectã esse ad sanctissimũ hoc sacerdotiũ ꝛ cõstitutã iuxta aplm super oẽm principatũ ꝛ ptãtẽ: ꝛ oĩe qd noĩatur:siue in hoc seculo siue in futuro: incredibilẽ pre se fert leticiã: ob hoc diuinũ donũ et amplissimũ xp̃i fidelibus collatũ munus:faustũ eidẽ et felicẽ illurisse illũ diẽ certe scio: quo ĩ intelletit.v.s.de grauissimo ꝛ integerrimo cardinali effectũ esse totius xp̃iani populi vniuersalẽ pontificẽ. Nõ cessat cõtinue iuges sempiternas et ĩmortales deo ĩmortali agere grãs:q̃ de tali pastore:de tam religioso põtifice:de tam solerti vicario:de tam digno piscatoris successore:sue sancte et vniuersali ecclesie huic sacro cardinaliũ cetui:ꝛ fideliũ xp̃ianoꝝ ꝓsperitati ꝛ saluti cõsulerit.Gratulatᷣ ecclesia q̃ pastorẽ tã grauẽ:tã prudẽtẽ:tã nobilẽ:tã doctũ:tã prestãtẽ:oĩ genere virtutis sortita ẽ.Gaudet sibi q̃ diuina bonitas p̃stantissimoꝝ cardinaliũ aĩos spũs sancti flagrãtissimo ardore inflãmauerit vt crearẽt pontificẽ: qui primũ ecclesia mox xp̃iano pplo:demũ hispanie ꝛ p̃cipue rei pub.Lusitane sit salutaris. Suscipe iam btĩsie pr̃ vr̃e maxime virtutes in hoc.v.b.decreto oĩm dignitatũ apice ꝯdigna p̃mia credidit.v.b.summi pastoris officiũ qd suũ erat sacer hic senatus:cui grãs agere ꝛ referre in tpe iubet rex illustrissimus: qui Innocentiũ.viij.vere innocẽtẽ summo sacerdocio decorastis:ꝛ lumẽ ꝛ solẽ mũdo dedistis.Et qui iuxta Ualẽtinianũ impatorẽ talẽ in pontificali sede cõstituere ꝓcurastis:cui oẽs sincere capita sumitant libẽter eius monita audiãt:ꝛ a quo delinquẽtes medicamẽta suscipiãt:ꝛ ad cor reuersi indulgentiã cõsequãtur. quo gaudet ecclesia:xp̃ianus pplus exultat:religio plaudet:numeri ꝛ ĩnumeri letanᷣ.Ad vos igiᷣ clauigerũ regni celoꝝ vniuersalis ecclesie venerandũ antistitẽ de vltimis hispaniaꝝ finibus ꝛ sub longinquo:vt ita dicã sole nati letabundi missi legati venim⁹:leticie ꝛ gratulatõis omisti deuotõis obseruãtie ꝛ caritatis pleni expositurI Johãnis excellẽtissimi Lusitanoꝝ regis

humilē ꝛ deuotā obedientiam et mādata fidelia adoraturi suo noīe vestrā sanctitatē pedes ei⁹ sanctissimos deosculaturi: glo riosam vestrā btitudinē veneraturi· Meminit celsitudo regia innumera ꝛ īmortalia beneficia ab hac sancta sede ꝛ a p̄decesso ribus vr̄is in eū ꝛ suos añcessores nō auara manu collata: ꝛ sū mos fauores quibus hec alma mater ecclesia oēs Lusitanos re ges: ꝛ res ab eis cōmendatas hactenus ꝓsecuta est· Fatet̄ sere nissimus ac illustrissimus princeps Johānes secūdus rex Por tugallie ꝛ Algarbioꝝ citra ꝛ vltra mare in aphrica ꝛ dn̄s Gui nee vestrā beatitudinē velut sidus quoddā illustre ꝛ micans e celo humāo generi missuꝫ esse: quo remige īmo duce vaga per vniuersum orbē nauicula Petri tuta nō flueret· Fatet̄ vos veꝝ pontificē: fatet̄ hanc sanctā sedem: ꝛ hanc sacerdotalē ꝛ regiaꝫ vrbē: in qua gens sancta ꝛ pplus electus: verū totius orbis ca put: velut is qui id in lacte suxit: ꝛ qui a maiorib⁹ suis hoc glo rioso ornamēto insignitus est: qui inter multas scismatū facti ones quot superiora tēpora fuere nunq̄ a Romano ꝛ vero pōti fice desciuerunt· Qd̄ nescio an alij imperatorie et regie domui vnq̄ contigerit· Fatet̄ vos verū successorē eius de quo Esayas· Recordatus est dn̄s dieꝝ seculi qui suscitauit de terra pastoreꝫ ouiū· Fatet̄ grauissimus rex Romane ecclesie obseruātissimi ꝛ xp̄iani cultus ampliator: corā quo reges Ethiopū procidūt: et cui singulos annos munera offerūt· v· b· vere vices eius in ter ris gerere: de quo Dauid in Psalmo· lxxi· Et dominabit̄ a ma ri vsq̄ ad mare: ꝛ a flumine vsq̄ ad terminos orbis terraꝝ corā illo ꝓcedent Ethiopes ꝛ inimici eius terrā lingēt· Reges thar sis ꝛ insule munera offerēt: reges arabū ꝛ saba dona adducent· Et adorabūt eū oēs reges: ꝛ omēs gētes seruient ei· Pollicet̄ se oīa que ad obsequiū: que ad honorē: que ad dignitatē vr̄e beati tudinis: ꝛ sacri huius senatus ꝑtinebūt: etiā cū capitis discrīe sanguinis effusione: ꝛ fortunaꝝ oīm erogatione facturū: Pro cuius salute ꝛ amplitudine eius opa: gratia et fides nullo loco ꝛ nullo tempore deerit: quicquid imperio valet: opibus prestat

fortuna pollet·v·b·liberalissime offert·Obsecrat obtestatur pientissimus rex per xpi Jesu effossum latus quo ecclesiã banc consecrauit:⁊ per eius nomẽ ⁊ vices quas in terris vr̃a btitudo gerit:vt cũ res exegerit:regno:ciuitatibus:oppidis:arcibus:classibus insultis:⁊ postremo oĩm qđ carius est seipso ac suis vtatur oĩa periculo ⁊ experiẽtia teste:ante pedes·v·b·ponit:quã omnipotens ⁊ misericors dñs felicẽ ⁊ incolumẽ multos annos tueatur·Cetera beatissime pr̃ aliud tẽpus expostulãt:que remotꝭ arbitris cũ vr̃a beatitudine iusserit explicabimus· Dixi·

¶ Finis·

